

Redegjørelse for Fagforbundets arbeide med åpenhetsloven for 2023-24 (pr 30 juni 2024)

Fagforbundet ble etablert den 17.juni 2003, da Norsk Kommuneforbund (stiftet 1920) og Norsk Helse- og Sosialforbund (1965) slo seg sammen. I 2020 ble Postkom slått sammen med Fagforbundet, slik at forbundet nå er landets og LO's største arbeidstakerorganisasjon med over 400.000 medlemmer. Hovedoppgaven er å sørge for et trygt og inkluderende arbeidsliv.

De fleste medlemmene jobber i offentlig sektor, men det er også mange medlemmer i private virksomheter. For eksempel ansatte i private barnehager og barnevernsinstitusjoner, private helse og behandlingsinstitusjoner, så vel som frisører, fotpleiere, frilansere, postansatte og selvstendig næringsdrivende.

Fagforbundet bygger virksomheten på arbeiderbevegelsens prinsipper om frihet, likhet og solidaritet. Fagforbundets verdier Omtanke, Solidaritet og Samhold er styrende for all virksomhet. Hovedoppgaven er å sikre medlemmene gode og trygge lønns- og arbeidsvilkår, og et anstendig arbeidsliv. Det er et grunnleggende prinsipp at alle skal behandles likeverdige, uavhengig av etniske eller kulturell bakgrunn, seksuell legning, religion eller livssyn. I tillegg til arbeidet for medlemmene støtter også forbundet solidaritetsprosjekter internasjonalt, enten alene eller sammen med partnere.

Generell informasjon, våre retningslinjer og rutiner

Denne rapporten er utarbeidet for å gjøre rede for hvilket arbeid som er gjort for å operere i tråd med Åpenhetsloven.

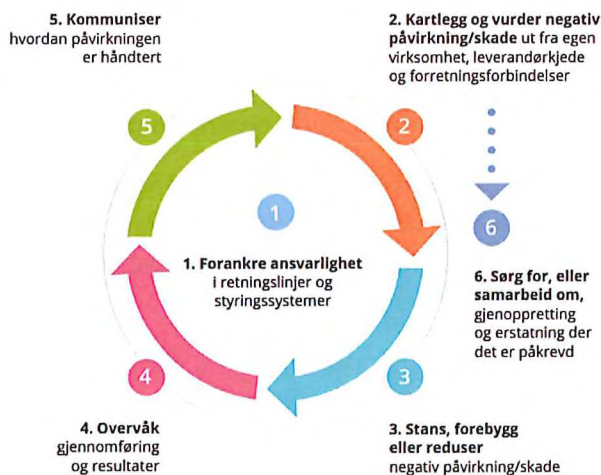
Fagforbundet har 377 ansatte pr 31.12.2023, dette inkluderer heltidstillitsvalgte på nasjonalt nivå. I tillegg kommer valgte i forbundsregionene. Der er 386 fagforeninger fordelt på alle fylker. Innkjøp er organisert gjennom økonomiavdelingen, og det operative innkjøpet gjøres desentralt i de forskjellige avdelingene basert på budsjetter og planer for året.

Fagforbundet sentralt står for den vesentligste delen av innkjøp, og dette har hatt størst fokus. Fylkeskretsene (15) og fagforeningene (386) i Fagforbundet vil den kommende perioden følges opp med informasjon og bevisstgjøring om Åpenhetsloven.

Åpenhetsloven setter søkelys på vårt ansvar for leverandørkjeden. Fagforbundet har i 2023 startet arbeidet med å etablere en systematisk oppfølging av leverandører, og dette er et langsiktig arbeid som følges løpende opp. Fagforbundets leverandørportefølje er opparbeidet over lang tid, og består av både små, middels og store selskaper. For å komme i gang med arbeidet har vi tatt i bruk Factlines for å få hjelp til innhenting av egenrapporteringsskjema fra leverandører. Det er sendt ut «egen-rapportering» til 252 leverandører, og vi har så langt mottatt svar fra 127 (50%).

Overordnet modell for aktsomhetsvurderinger

Fagforbundet har i arbeidet med aktsomhetsvurderinger tatt utgangspunkt OECDs modell:

Beskrivelse av Factlines som system og støtte for aktsomhetsvurderinger

I vårt konkrete arbeid med Åpenhetsloven og aktsomhetsvurderingsprosess benytter vi oss av Factlines' digitale løsning. Factlines er et norskeid, uavhengig selskap, og er spesialister på kartlegging og oppfølging av etiske, sosiale og miljømessige krav i leverandørkjeder. Factlines leverer digital støtte for å få effektiv og etterprøvbart informasjon direkte fra leverandører og underleverandører.

Informasjonen som er innhentet, gir grunnlag til videre oppfølging. Fagforbundet vil fortsette med kartlegging av leverandører i form av egenrapportering, og oppfølging basert på denne. Spørsmålene i egenrapporteringen dekker kravene i FNs Global Compact, leverandørenes kjedeinnsikt og oppfølgingspraksis, i tillegg til deres vurdering av risiko knyttet til brudd på etiske retningslinjer i de aktuelle produksjonsland. Innhenting gir grunnlag for analyse om god praksis er etablert for å overholde Fagforbundets egne kontrakter, LoA §5, Åpenhetsloven og eventuelt andre bestemmelser.

Våre leverandører er gjort kjent med våre etiske retningslinjer og er pålagt å opptre i henhold til disse, inkludert at de selv må sikre sin produksjon, sine innkjøp og leveranser. Dersom egenrapportering eller andre indikatorer gir signaler om avvik blir disse fulgt opp gjennom henvendelser til leverandør. Avhengig av omfang og risiko vil avvik kunne avstedkomme opprettelse av forbedringsprosjekt for å skape endringer i samarbeid med leverandør og øvrige aktører i kjeden. Les mer om Factlines [her](#).

Funn fra våre aktsomhetsvurderinger

Fagforbundet har som utgangspunkt for aktsomhetsvurdering valgt ut 252 leverandører basert på det finansielle volum innkjøpet representerer, som en første systematisk kartlegging. 127 (50%) har besvart, 34 (14%) har startet uten å levere. Gjennomsnittsscore er 79 av maksimalt 100, noe som er vurdert som høy score.

Alle besvarelser resulterer i en total risikoprofil for hver leverandør. Syv av leverandørene er kategorisert som høy risiko, og 22 som medium. Risiko er bestemt ut ifra svar på viktige spørsmål. De 29 selskapene dette gjelder, er gjennomgående små selskaper som stort sett leverer tjenester.

I tillegg til den generelle risikovurderingen, vurderer vi også de land som leverandørene oppgir at de kjøper fra når det gjelder produkter som leveres til oss. Leverandørene oppgir totalt 23 land som det kjøpes fra, og mange av disse er forbundet med høy risiko for brudd på arbeider- og menneskerettigheter, samt risiko for korrupsjon og skade på miljø. Vi kan nevne Kina, Bangladesh, Tyrkia, Pakistan, Colombia som land med generell høy risiko for brudd, men USA og Storbritannia er for eksempel også forbundet med utfordringer med hensyn til arbeiderrettigheter. Det er ikke mange leverandører som kjøper fra disse landene, men vi vil etterspørre informasjon fra leverandørene om hvordan de følger opp innkjøp fra land med et identifisert risikobilde.

De aller fleste leverandører (82%) har strategier og retningslinjer på plass. Det er 20% som svarer at de ikke har system eller rutine for oppfølging av leverandørkjeden. Det er 7% som oppgir at de har avdekket brudd på egne etiske retningslinjer siste år. Alle bekrefter at de opererer i henhold til lover og regler når det gjelder ansattes rettigheter. 85% har rutine for anti-korrupsjon og bestikkelser på plass. Alle leverandører følger miljøloven og relevante reguleringer.

Fagforbundets planlagte oppfølgingstiltak

Leverandører som viser resultater som gir grunn til bekymring vil bli fulgt opp med tiltak i forhold til de spørsmål som har mangelfulle svar eller som gir avvik. Vi vil også gå gjennom oversikten og velge ut leverandører som har risikoprodukter i porteføljen for å inkludere disse i videre oppfølging. Forbedringsaktiviteter vil i hovedsak bli initiert gjennom Factlines for å forenkle oppfølging av respons. Leverandører som ikke har besvart undersøkelsen vil på nytt kontaktes.

Det utarbeides en standard tekst som gjøres tilgjengelig på intranettet, og som brukes i invitasjoner til å gi tilbud på anskaffelser, og som brukes i nye avtaler med leverandører

Fylkeskretsene (15) og fagforeningene (386) i Fagforbundet vil den kommende perioden involveres og følges opp med informasjon og bevisstgjøring om Åpenhetsloven.

Henvendelser om Åpenhetsloven sendes til: apenhetsloven@fagforbundet.no.

Oslo, 30 juni 2024

Lars Erik Flatø

Daglig leder